

Ось заступник голови Центр. Комітету кооперативів у Харкові Вінницький подав на з'їзді такі пророчисті цифри про ту організацію: перед реформою мали кооперативами мільон двісті тисяч членів на Україні, по реформі по двох і пів роках пращ

Спробуйте через один місяць пити

Наву Гаґ без кофеїни

для проби і обсервуйте через цей час стан вашого здоров'я, а ствердите прикмети цієї кави. Спостереження будуть набагато вишуканіші від наших слів

Українці в Канаді.

Початки української еміграції в Канаді. — Наша еміграція з суспільно-економічного боку. — Українська інтелігенція. — Будучи сть українців в Канаді.

(З розмови з п. Ю. Дробей.)

У Львові задержався був на кілька днів репрезентант відомої компанії "Галіт Стар Лнія" на західну Канаду п. Юрій Дробей, якого службові обов'язки покликують що гоку на кілька місяців до Європи. Постійно перебуває п. Дробей в Едмонтоні, поважному осередку української еміграції в Канаді, де виходить тижневик в українській мові "Наш Поступ". Тому, що п. Дробей перебуває від дитинства в Канаді і бере участь в українському житті визнається дуже добре в тамтешніх відносинах взагалі, а в житті української еміграції зокрема. Думаємо, що нашим читачам буде цікаво почути дещо про ці справи з уст самого п. Дробей, якого ми просили подати нам інформації про життя української півмільйонної маси в Канаді.

Еміграція на ширшу скалю з Галичини й Буковини до Канади — говорив наш гість — зачалася рівно перед 26 роками, себто з початком ХХ століття. Старших українських емігрантів дуже мало. За час війни і після її покінчення еміграційний рух до Канади з наших земель припинився зовсім і шойно в останніх двох-трьох роках цей рух зростає наново, однак йому з різних причин дуже далеко до тої масовості, що її він виказував перед війною.

На питання, що представляє тепер собою з суспільно-економічного боку наша маса в Канаді, п. Дробей відповів так: Наші люди приїхали до Канади крайніми нуждарями, маючи тільки охочі руки і сильні м'язи до праці. І тільки важкою працею, а нічим більше дійшли вони до того добробуту і значіння, що їх мають нині. Це була дійсно переважна праця в дуже тяж-

ких і трудних умовах, до того в чужому середовищі, серед зовсім інших людей і обставин. Працюючи може оцінити як слід тільки той, хто її бачив на власні очі. Висліди тої праці такі, що наш елемент в Канаді цінять усі, уважаючи його зовсім слушно справжнім носієм культури на безмежних канадських просторах. Цю працю подивлялися й визначні чужинці. Так прим. покійний проф. віденського університету Філіповіч, що перед війною був у Канаді і придивлявся життю нашого народу, висказувався і на місці і в своїх працях з великим признанням про тугість, спосібність і творчу працю українського елемента серед канадських перерій. То тільки тут, у старому краю, уважають наш нарід некультурним і меншевартним. Чужинці дивляться на нас іншим оком.

З суспільного боку маємо між нашою еміграцією в Канаді головні фермерів-селян і робітників та горстку вірної тому народів інтелігенції. Загал нашого населення творять фермери, однак вони живуть розкинені по своїх фермах-хуторах і їм, як зрештою всьому в світі селянам, важко зорганізуватися. Наш робітничий елемент зайнятий переважно при залізницях і по шахтах. Робітників-професіоналів, таксамо як у старому краю, маємо дуже мало, хоч вони легко наводять роботу і є добре платні. Найліпше поводить себе очевидно фермерам. Майно тих наших людей, що вже перед війною мали свої господарства, представляє сьогодні вартість пересічно 40—50 тисяч доларів. А в нелілі чи свята то аж роється біля наших церков від авт, власниками яких є наші переселенці.

ленці. До того дійшли наші люди важким, невтомним трудом!

Щодо української інтелігенції в Канаді, то вона, як уже зазначено вище, нечисленна. Це священники, учителі, урядовці по різних установах і дрібний гурток інтелігентів вільних професій (адвокатів, лікарів, то-що). Найбільш незалежна доля священників, які вповні залежні від своїх вірних, бо живуть тільки з того, що дістануть від них. Праця священників важка ще й тому, що їх парохії сильно розкинені і вони мусять обїздити їх у всяку пору й негов'у. На жаль, наша інтелігенція розбита на релігійні і партійні гуртки що фатально відбивається на шлій нашій праці в Канаді.

В останньому часі дістаємо в Канаді чимраз більше молодого української інтелігенції вже канадського хову. Яку роль відіграє вона в нашому житті, говорити про це передчасно.

На будучність нашої еміграції в Канаді з національного боку дивиться п. Дробей песимістично. Хоч наш елемент поступив там дуже сильно, доказом чого хочби вибір посла Луковича з бергевільського виборчого округу до центрального парламенту в Отаві (це перший такий вибір), а також вибір українського комуніста Колісника до міської ради у Вінніпегу, — то всеж таки Українці в Канаді підпадають сильно денационалізаційним впливам оточуючого англійського світа. Це видно найкраще на молодому українському поколінні в Канаді, яке вже не тільки не почувало ніяких зв'язків з українським народом в Європі, але думає і говорить переважно по англійськи. До певної міри міг би тій денационалізаційній філії протидіяти приплив свіжих емігрантів з Європи, а переселенці ідеї, віддані рідній справі інтелігенти, вільні від самолюбства і партійної гризні.

СІЧЕНЬ — МІСЯЦЬ „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Кожний Українець (ко), кожна українська установа обов'язані зложити дар на „КОЛЯДУ“ для „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Ніяка інша українська установа не уповажнена відкликатися в січні до народної жертвенності.

2-7

Анція Свенціцька.

ВІРА І НАУКА.

(Продовження.)

Більшовики переслідують православну церкву за те, що вона ніби то боронить старого режиму; вони докоряють їй буржуїзмом. Однак церква не розв'язує проблеми власті. Всяка земна влада є часова, хвилююча, змінююча. Наймудріша, найсправедливіша влада в дану хвилину є і найкращою владою. Церква не може йти проти рівноправного і справедливого розділу багатства. Цих насилі і презирства у відношенні до людини відіграє кожного широко релігійного чоловіка, бо кожна особовість має свою цінність у християнстві. Немає нічого більше небезпечного за думку: „власть — для власті“, з якою в'яжеться відсутність морального авторитету, змішання поняття добра й зла, заграти почуття справедливості. „Буржуїзм“, як духовний настрій — самодовільство, брак пориву, глядіння за вигодами життя „у милій обстановці“ — є не тільки признакою і прикметою буржуїського укладу життя. Ця буржуїзм відомий і прикметна теж комуністам.

„Не гасить духа свого“ — це заповіт проти буржуїстичності. Подвиг, досконалення, творчість — ось діяльність духа що творить життя і нас смертних чинить безсмертними. Статичний спокій усіх творчих сил людини шкодить душі, прискорює же за життя смерть духову і гнійний розклад учинків самолюбства.

Ослаблення релігійної віри і поліпшення особової гідності людей діється не тільки в більшовицькому

світі. В католицьких країнах, не зважаючи на великий зовнішній авторитет державної релігії — віра таки потрясена. Наша доба — доба всяких диктатур: диктатури пролетаріату, диктатури фашизму, диктатури спасителів державності, диктатури одної нації над другою, і т. і., словом — гіпноза всякої насилі. Затрачена віра в людину, як у вище створену, як у подобу божу. Обличчя звіря запанувало. Розуміння справедливості захиталося, правий суд — це рідкість: приналежність до пануючої партії спасала від карної відповідальності — як у нехристиянських, так і у християнських державах — не одного злочинця.

Між причинами упадку релігії вказують на ріст науки, повсютний загальний упадок моралі й оскудіння духового, творчого життя внутрішньої церкви, обниження моральної відповідальності серед її представників. Однак помиляється, коли думають, що наука підірвала релігію. Питання про релігію не рішається зрадливими питаннями і більше-менше вдатними відповідями на них. Суть релігії є у відношенні людини до Бога й у зв'язаних із цим наслідками морального обов'язку, нап'якку, приказу. Рішення релігії є безумовно незмінні, глибина релігійного проникнення є різна, ріжні є й символи релігії.

Наука рішає питання взаємодіювання явищ в їх часовості. Наукові теорії все зглядні; вони існують — поки успішно в'ясяють певний круг явищ і зм'яються іншими теоріями, більше корисними і пригожими для тогож висвітлення. Релігія не входить в область науки, а наука не входить в область релігії. Для добра релігії і науки необ-

хідно освідомити собі ріжницю їх завдань і намчених цілей.

—о—

Православна церква в СРСР, пережила всю гіркоту приниження і глибину упадку. Досвід страждання, свідомість вини, смирення і каяття поведуть її до просвітлення і очищення. Нехай, що багато відпало з лона церкви, зате ті, що осталися і наново навернулися, на сталяються у своїй вірі і якості підіймуть її склад.

І прийде пора — коли мине час духовного бунту, коли настане велика туга по врі, коли нарід відчує опустошення своєї душі і зажагне цілющої води з джерела життя — віри. І останеться те, до чого веде колесо історичних подій: на місце неважких клів в фашизму, соціалізму і комунізму, що все більше і більше заужували русло життя, впираючи його в боротьбу політичних партій і поодиноких суспільних верств, прийде нове. Новий світогляд обхоплюватиме не тільки економічне і класове питання людства, але всі сторінки людського життя. Настане пора гармонійного співжиття плоті й духа, землі й неба.

—о—

Хоча західна церква користується усією повнотою зовнішнього авторитету, то черв'як розкладу точить і її. Оскудіння духовного життя замінюється все більше. Змагання до зовнішньої міцності, до зовнішньої поваги, постійне змагання в ширину погубно відзивається на поглибленні релігійного життя. Організація, політика, ідекація привичок, зовнішнє заховання форми — тра-

фарет релігійності — заміняли повноту релігійного життя з ділами віри, з чинною любов'ю.

Церква уступає дещо зі своєї внутрішньої гідності, щоб тільки запевнити собі договір — конкордат і стати державною релігією. А в ролі державної офіційна церква підтримує державу у всіх її неправдах і зловживаннях. В часі війни і після війни церква не брала в оборону поневолених народів, а навпаки все йшла тільки із сильними державними народами й освячувала їх насилу над розбитими, обездоленими, приниженими. У хвилини, коли вирішувалася доля багатьох народів — церква не виявляла вищої совісті нелицемірного суду, не накликала до миру, не піддержувала найзвичайніших (найелементарніших) основ справедливості. Церква не осмідилася осудити війну сильних, але осуджує революцію слабких.

Дух приспособлення, а не творчості став основною рисою земної церкви. Творчість і вища діяльність (активність) стали їй чужі. А були часи, коли церква осмідилася осуджувати своїх владик і царів лише силою свого духового авторитету, силою своєї соборної святості. Було це і в Москві, коли патріархи обличали московських царів у неправді; коли святи і „юроді“ говорили теплими словами гірку правду кінським князям; коли праведний єпископ був уздою повздержності буйному царю пісавга. Так були, є... і певно будуть безпристрастні оборонці правди і справедливості.

(Докінчення буде...)

З друкарні Видавничої Спідки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.